

morju. Laški divjaki prihajajo celo na deželo, kjer uničijo Slovence vse, do česar le pridejo. Ves slov. narod v zasedenem ozemlju se nahaja v smrtni nevarnosti. Zalibog ni roke, ki bi ga ščitila, zaenkrat je prepuščen žalostni usodi.

Če človek zasleduje vsa poročila, ki prihajajo k nam iz zasedenega ozemlja, mu zastane kri in se mora prijeti za glavo ter vprašati: Ali živi pod milim solncem narod, kateri bi se glede podivjanosti še mogel primerjati z italijanskim? Ni ga pod solncem! Eno je gotovo. Uprava in vojaštvo da druhali popolnoma prosto roko, da sme neovirano in nekaznovano uničevati imovino Slovanov. V zasedenem ozemlju ni nobene varnosti za imetje in varnost Slovanov.

Trešejo se vsi temelji italijanske države. Vse civilne in vojaške oblasti so brez moči, brez vpliva, ali pa vedoma soglašajo s poulično druhaljo. Vam Italijanom pa kliče ves jugoslovanski narod kot en mož: Prišel bo čas obračuna! Vaše lopovščine, vaše krutosti se bodo na vas in vaših potomcih še bridko maščevale, kot se sedaj maščujejo nad oholim nemškim in madžarskim narodom!

Ali je Kmetška zveza res klerikalna ali duhovska zveza?

Nasprotniki Kmetške zveze hočejo ljudstvo odvrti od Kmetške zveze s tem, da kričijo: „Kmetška zveza je samo duhovska zveza. Duhovniki skrbijo s Kmetško zvezo samo za svoj žep!“ Koliko je na tem resnice, nam pove 13letna zgodovina Kmetške zveze. Za koga je Kmetška zveza tekoma svojega obstanka več storila: za kmetško in delavsko ljudstvo, ali pa za duhovnike?

Kmetška zveza je neumorno delovala za pospeševanje živinoreje. Ponovno je zahtevala večjih podpor za živinorejo, za nakup krme in sena, povisane zaklade za živinorejo. Ko je avstrijska vlada leta 1909 hotela skleniti z raznimi državami, in pred vsem z Rumunijo in celo z Ameriko, trgovske pogodbe, ki bi odprle meje živini ter mesu in tako silno oškodovale naše živinorejce, je Kmetška zveza temu odločno ugovarjala in slednjič bila voljna pristati na to le, če vlada dovoli za živinorejce večmilijonsko letno podporo. Ko vlada tega ni hotela, so začeli poslanci Kmetške zveze z obstrukcijo. Protestirala je proti uvažanju argentinskega mesa. Ustanovila je vnovčevalnico za živino, ki je posredovala nakup in prodajo živine. Zahtevala je zavarovanje živine, odprte sejmov, dovoljenje klati živino doma (liberalci so bili proti temu!), skrbela za nakup plemene živine. Zavzemala se je za zdravje pri živini: zahtevala več živinozdravnikov, podpore za stavbo zdravih hlevov. Pospeševala je pouk v živinoreji, prirejala živinorejske tečaje, zahtevala živinske nadzornike.

Za povzdigo vinogradništva je Kmetška zveza dosegla, da vinogradnikom v slabih letinah ni bilo treba vračati brezobrestnih posojil. Z uspehom je protestirala proti nameravanemu državnemu vinskemu davku ter organizirala proti njemu po celi Spodnještajerski protestne shode. Zahtevala je strogo nadzorstvo nad vinotrčji in da se pomnoži število vinskih nadzornikov in vinskih inštruktorjev.

Leto za letom je predlagala in silila na to, da se izpremeni lovski zakon, ki je prikrojen za mestno gospodo in veleposestnika, kmetškemu prebivalstvu pa povzroča neizmerno škodo. Vse pravice glede lova naj ima edino občina. Skodljivo divjačino, kakor zajca in fazana, imej pravico vsakdo ustreliti.

Glede davkov je Kmetška zveza zahtevala preosnovno ali popolno odpravo zemljiškega davka. Na njen predlog se je osebno-dohodninski davek začel pobirati šele pri onih, ki so imeli 1600 K čistega dohodka, dočim se je prej pobiral že pri 1200 K. Z obstrukcijo v deželnem zboru je preprečila 20%, 30% in celo 40%ne draginjske doklade. Večkrat je predlagala, da se v prid kmetškemu prebivalstvu preosnuje hišno-razredni in hišno-najemninski davek. Stanovanje družine naj bo davka prosto, hišni davek za kmetško-delavska stanovanja in poslopja se naj odpravi.

V štajerskem deželnem zboru je z obstrukcijo dosegla za kmetško ljudstvo obrtne olajšave za zidarstvo, tesarstvo in studenčarsko obrt na deželi. Na deželi se naj za koncesijo od obrtnikov ne stavi tako zahteve, kakor za obrtnike po mestih, da kmetu ne bo treba za obrtniška dela naročati in drago plačevati obrtnikov in delavcev iz dostikrat zelo oddaljenega mesta. Ravno tako se naj spremeni dimnikarski red v prid kmetškemu ljudstvu. Dr. Kukovec, sedanji vodja liberalne stranke, je bil proti obrtnim olajšavam in proti spremembi dimnikarskega reda.

Kmetška zveza je ves čas zahtevala, da se ustanovijo državne ali deželne zavarovalnice za zavarovanje za živino, zoper ogenj, zoper točo in druge uime. Uvede naj se tudi zavarovanje za slarost in onemoglost, za kmetško ljudstvo sploh, posebno za delavce, viničarje in posle, da na stare dni ne bodo prisiljeni hoditi z beraško palico po svetu.

Tudi za bolnišnice se je Kmetška zveza zavzemala, posebno za bolnišnice v tujini. Zahtevala je za deželne bolnišnice tudi slovenske zdravnike, da se ondi s slovenskimi bolniki bolj prijazno postopa. Bolnišnice po Slovenskem se naj razširijo in pomnože.

Regulacijo rek: Sotle, Pesnice, Mislinje, Drave in drugih vod, ki neuravnane delajo ljudstvu velikansko škodo, je Kmetška zveza nešteto krat odločno zahtevala in na vso moč pospeševala. Količkor se je v tem oziru storilo, je sad delovanja naših poslancev Kmetške zveze.

Vsa Slovenija proti laški podivjanosti.

Nezaslišana italijanska nasilja, opustošenja in krvoprelitja so spravila po koncu ves naš narod in ga do skrajnosti razburila. Dne 14. t. m. so se vršile velike protidemonstracije v Ljubljani, v katerih je naš narod enodušno izrekel svoje zgražanje nad italijansko pobesnelostjo, našim zatiranim bratom v zasedenem ozemlju pa zaklical: Bo prišel dan rešitve in obračuna! Tudi po drugod in zlasti pri nas v Mariboru je zadnji četrtek zvečer prišlo do ogromne protidemonstracije našega naroda. Te velikanske protidemonstracije se je udeležilo na tisoče našega ljudstva.

Da pa naš narod pokaže laškemu divjakom, da stoji na stokrat višji stopinji kulture, dostojnosti in olikanosti, se vršijo vse te protidemonstracije mirno in dostojno, čeprav nam prekipujejo srca gnjeva in studa proti laškemu barbarom, o katerih naj izve ves omikani svet: Laški divjaki so nedosegljivi in neprekosljivi!

Z obstrukcijo so leta 1913 dosegli doneske in podporo za okrajne ceste. Zahtevali so izpremembo in izpopolnitev cestnega zakona v smislu kmetjskih zahtev, zgradbo cest: Gornja Poljskava — Konjice, St. Ilj pri Velenju — Polzela, Gornja Savinjska dolina — Zelenka — Kaplja itd.

Neumorno so si prizadevali, da dosežejo železnice: Polzela — Kamnik, Rečica na Paki — Gornji Grad, Purkla — Ptuj — Rogatec — Brežice.

V prid kmetijstvu vobče so predlagali, da se kmetijski zaklad pomnoži, da se pomaga pri razdolževanju kmetjskih posestev, da se dajo večje podpore za melioracije. Kmetška zveza je nastopila z vsemi silami proti sovražno komu kmetijstvu: proti razkosavanju kmetij, proti bankam in kartelom.

Močno kmetško združništvo je smatrala Kmetška zveza za najvažnejšo podlago kmetškega blagostanja. Zato je pospeševala in podpirala delo za kmetške posojilnice, za kmetijske zadruge. Koliko je v tem oziru storila, priča dejstvo, da se je od leta 1907, ko se je Kmetška zveza ustanovila, do letos število kmetjskih posojilnic in kmetijskih združenj, vključenih pri Zadrugi zvezi, pomnožilo od 27 na okrog — 1501.

Kar zadeva šolstvo, je zahtevala Kmetška zveza, da se uredi primerno kmetjskim razmeram in potrebam: zadnji dve leti se naj uvede v ljudsko šolo kmetijski pouk. Za zgradbo in vzdrževanje šol naj prispeva država vsaj 50%. Kjer ljudstvo zahteva, se naj uvede poljedeljski pouk. — Za višjo ljudsko ali meščansko šolo v Zalcu, kjer bi se naj nekoliko višje izobrazili kmetjski in obrtniški sinovi Savinjske doline, se je Kmetška zveza borila z orožjem obstrukcije cela tri leta. Njenemu odločnemu nastopu gre zasloga, da se je kmetijska šola v St. Juriju ob južni železnici na pritisk njenih poslancev morala otvoriti in da se je ravnotam položil tudi temelj za gospodinjstvo šolo. Tudi zadrugiško, gozdarsko, obrtniško in strokovno šole je ponovno zahtevala.

Leta 1914 so se na predlog Kmetške zveze uvedla mirovna sodišča v občinah, ki naj poravnajo manjše prepire, preprečijo tožbe zaradi mej, razžaljenja časti itd. ter tako prihranijo našemu slovenskemu ljudstvu ogromne sodnijske in odvetniške stroške.

Koliko pa je Kmetška zveza storila za posamezne kraje in okraje ob času nesreč, vremenskih neugod, toče, povodnji ali suše itd., to pa najbolj vedo kraji, ki se imajo posredovanju Kmetške zveze zahvaliti za pomoč in podporo.

Našteli smo samo nekaj stvari iz delovanja naše Kmetške zveze za kmetško in delavsko ljudstvo. Razsoden bralec lahko sam presodi, ali Kmetška zveza po pravici nosi ime: Kmetška zveza.

Nasprotniki Kmetške zveze: liberalci, samostojniki, socialisti in komunisti pa nam naj odgovore na dvoje vprašanj:

1. Kaj so oni, liberalci, samostojniki, socialisti in komunisti že storili za kmetško ljudstvo?

2. Koliko je Kmetška zveza v svojih 13 letih že storila za duhovnike, ker jo imenujejo duhovsko ali klerikalno zvezo in ji očitajo, da hoče samo povečati oblast duhovnikov in ljudstvo spraviti pod njihovo nadvlado? Če bi bil namen Kmetške zveze res nadvlada duhovnikov, bi pač njeni poslanci lahko porabili priliko za to v državnem in deželnem zboru. In vendar stenografski zapisniki v državnem in deželnem zboru o tem — molče. Pač! Enkrat se je Kmetška zveza potegnila za duhovnike! To je bilo l. 1914, ko so jih naščuvane množice opljuvale, pretepale, sramotile in so jih kot srbofile in izdajalce vlačili v graške ječe!

Močne Kmetške zveze nam je treba!

Zakaj? Zato, ker bo od tega odvisno, ali bo naša država urejena na krščanski ali pa protikrščanski podlagi. Kmetška zveza bo pri prihodnjih volitvah nastopila z listo svojih kandidatov. Čim bolj bo organizirana, čim več članov bo imela, tem več njenih kandidatov bo izvoljenih za poslance. Neizmerno važno pa je, da bo ravno pri prihodnjih volitvah izvoljenih kar največ poslancev na krščanskem

programu, kakor ga ima Kmetška zveza. Poslanec delajo postav. In poslanci prihodnjega državnega zbora, takomenovane ustavotvorna skupščina, bodo delo delali temeljne postav, takozvano ustavo. Med temeljnimi postavami bodo v prvi vrsti postavili o družini in zakonu, o šoli in o razmerju države do Cerkev. Demokratije, socialisti in komunisti zahtevajo civilni zakon in razporoko, brezversko šolo in ločitev Cerkev od države. Zadnje dni so bili zastopniki srbske duhovščine pri sedanjem ministru za verstvo, demokratu Marinkoviču in prosili za zboljšanje gmotnega stanja siromašne duhovščine. Minister Marinkovič je pri tej priliki naglašal, da se bo morala Cerkev ločiti od države, da se bo morala uvesti civilna poroka in zaseči samostansko imetje. Minister je označil to demokratsko stališče kot stališče vlade. Šolo pa itak vemo, kako so nameravali z novim šolskim načrtom vreči Cerkev in polagoma vero iz šole. O teh prevažnih stvareh bodo razpravljali in glasovali poslanci, ki bodo izvoljeni pri prihodnjih volitvah v ustavotvorno skupščino: o civilni poroki, o šoli in o razmerju države do Cerkev. Glasovanje bo odločilo, ali bo država cerkveno poroko še nadalje priznala kot veljavno tudi pred državno oblastjo, ali pa bo zahtevala civilno poroko, pred županom, brez cerkve, brez duhovnika. Če krščanskim poslancem manjka le en glas, imamo civilni zakon! Zato je za nas tako neizmerno važno, koliko poslancev krščanske stranke bo izvoljenih. Zato pa je tudi vsak kristian po svoji vesti dolžen delati na to, da bo stranka s krščanskim programom kar največje, kar najbolj organizirana, da bo pri volitvah poslala v ustavotvorno skupščino kar največ svojih poslancev!

S civilnim zakonom je v zvezi še nekaj: poljubna ločitev zakona ali razporoka. Čez par tednov po civilni poroki bosta lahko šla „novoporočenca“ zopet narazen in se vsak zopet drugam poročila, ko se tam naveliča, zopet lahko loči zakon in se zopet poroči na tretjem kraju. In tako na četrtem, petem, šestem in tako naprej. Ali ne bi bilo to čisto navadno, od države potrjeno, negovano in varovano priležništvo? Pa posledice! Zena, ki jo je krščanstvo osvobodilo in povzdignilo, postane sužnja! Ko je možu žrtvovala sebe, svojo osebo, svojo lepoto, svojo mladostno moč, naj bo vsled razporoke pahnjena na cesto? In če mož, ki je za ženo skrbel in se trudil, izgubi zdravje in telesno moč in ječi na bolniški postelji, naj ga li žena zapusti in si poišče drugega, zdravega? Z ločitvijo zakona bi propadla tudi naša kmetška gospodarstva. Ali se bo kmetška gospodinja tako trudila in pehala za svojo hišo od zore do mraka v hiši, na polju, v hlevu, povsod, če ve, da je danes ali jutri lahko vržena na cesto in da na njeno mesto morda kmalu pride druga, ki bo to razmetala, kar je ona zbirala. In ubogi otroci bi bili vedno v nevarnosti, da izgubijo svoje vzgojitelje! Pa kako vzgojitelji bi bili to, če bi z razporoko dajali otrokom samo slab vzgled neukročene strasti? Celo odločni svobodomislec, bivši predsednik Združenih držav Severne Amerike je zaklical: „Največja nevarnost za ameriško svobodo je, da ločitev zakona (ki je v Ameriki upeljana) uničuje družinsko življenje, brez katerega ni zdravega rodu!“

In tako nevarnost za našo komaj priborjeno narodno svobodo, nevarnost za zdravje in srečo našega rodu naj bi mi mirno pripuščali? Nikdar! Mi vemo: Zakon med katoličani je zakrament in samo Cerkev ima pravico odločati, kako se zakrament veljavno in vredno prejme. Država ima pri zakonu samo pravico, da določi pravne posledice cerkvenega sklenjenega zakona katoličanov glede premoženja, dedščine itd. To je naše krščansko stališče glede zakona. To stališče pa moremo pred državo zastopati in svoje krščanske zahteve glede zakona edinole izvesti po svojih poslancih. Poslancev pa bomo imeli tem več, čim več bo naših somišljenikov, čim trdnje bo naša Kmetška zveza organizirana. Gre se za Cerkev in vero, za šolo in zakon! Tega se naj zavedajo krajevni odborniki Kmetške zveze in vsi njeni člani! Kdor zanemarija stanovsko politično organizacijo Kmetško zvezo in ne dela za njeno razširjanje kakor bi lahko, bo skriv, če pri volitvah zmaga stranke, ki hočejo brezversko šolo in civilni zakon z razporoko.

Kaj je z vojnim posojilom?

Po naših nemških in kapitalističnih listih („Slovenski Narod“, „Cillier Zeitung“, „Marburger Zeitung“) so se ob istem času pojavili članki, ki na enak način nastopajo za ureditev avstrijskega vojnega posojila. Zahtevajo, naj naša država prevzame vojno posojilo in obrestuje, ter izpremeni v dolgotrajno državno posojilo.

Ta način ureditve bi bil pač ugoden našim kapitalistom, je pa popolnoma neizvršljiv, krivičen, škodljiv zlasti za reveže, ki bi od take ureditve ne imeli ničesar. Če se hoče ta v resnici pereča in bolesta zadeva urediti na način, ki je izvedljiv in predvsem revežem koristen, jo je treba postaviti na čisto drugačna načela.

Najprej pa še nek dogodek, ki z jasno lučjo razsvetljuje to vprašanje?

Na Češkem se je nedavno ravno tako pojavila živahna agitacija za ureditev vojnega posojila na podoban način, kakor se je predlagal pri nas. Pisalo se je že z gotovostjo, da bo vlada prevzela vojno posojilo, čeprav ne v celoti, pa vsaj do neke gotove višine. Ravno kar pa najdem v poročilih o zasedanju češkega državnega zbora sledeče zanimivo dejstvo: Ministrski predsednik Tusar (mož je star socialist, torej ne naš pristaš) je v svojem govoru med drugi-